

nr. 7
iulie 2021

un cristian prezintă

SIGNAL

zgomot de fond editorial dinspre Casa de pariuri literare
audio | video | interviu | chestionar

Literatura română scrie pe mine!

Monica
Tonea

despre volumul

Pasagerii

*[...]Asta a fost crunt, să tai.
Am și acum un folder
plin cu pasaje dragi mie,
dar care dăunau întregului.*

Monica Tinea s-a născut la 28 iunie 1977 în Constanța. A studiat filologia la liceul „George Călinescu” din Constanța; este licențiată a Facultății de Litere, Filosofie și Istorie din Timișoara, cu specializarea în Jurnalistică și Științele Comunicării.

Din 2001 este stabilită în Belgia. A publicat de-a lungul timpului articole și texte literare în *Bel-Esprit*, *Literomania*, *Revista de Povestiri*, *Liternautica*, *Itaca Dublin* și pe blogurile *Adevărul*. Este editor la revistele *Timpul Bruxelles* și *Itaca Dublin*.

A debutat editorial cu volumul de povestiri *Piatră de hotar*, editura Libris (Creator), 2019.

Primul capitol din volum:

A apăsât pedala până la podea, iar eu am început să cântăresc pierderile. Fiatul nostru mic, negru ca păcura, înghițea serpentinele cu lăcomie năucitoare și, brusc, am știut: nu voiam să se curme totul dintr-o neatenție, cum îmi trecuse mai devreme prin cap. Râvna distructivă dispăruse. Survenise mecanismul de autoconservare, cu care mă luptasem toată viața mea. Mereu primase, chiar și în cele mai desperate clipe.

A stat bosumflat câteva minute, după care a răbufnit:

— *Chais pas*¹... e... delirant, pe cuvântul meu. Nu-nțeleg nimic.

Zi, ce vrei să-mi faci cu confesiunea ta?! *Putain*², visez, sau ce: și eu și soră-mea am fost ilegitali?! Pe bune?!

M-a distras vuietul motorului turat la maximum. Am închis ochii câteva clipe, nădăjduind c-o să încetinească și a devenit din ce în ce mai limpede că dificultățile noastre nici măcar nu începuseră. Mi-a comunicat cu maxilarul încheștat:

— Poți să zici ce vrei, dar e musai să aduci niscă lumină în povestea asta, Ilona.

Remarcasem de la bun început că Mattias nu tolera injustițiile. Măhnirea lui mă stânjenia. Zgomotul autostrăzii îmi vâjăia în urechi. Am simțit nevoia să întind mâna, să-l consolez, fără a-mi găsi cuvintele potrivite. Nu puteam să nu mă întreb cum o să privească el chestiunile legate de taică-său: sordide stări afective?, indecente?, injuste?, amenințătoare?

1 Nu știu (franceza vorbită)

2 La naiba (fr.)

*

A schimbat neglijent banda și claxonul din spate ne-a avertizat. Aerul tremura desupra asfaltului încins ca o fata Morgana. Eram nedormită, mă zgribulisem și la lumina zilei lucrurile păreau și mai hidoase decât azi-noapte. Am închis ventilatorul de pe partea mea, m-am răsucit, am scotocit pe bancheta din spate după un pulover și m-am tras mai bine în colțul meu de geam. Goneam pe autostradă, fugind de noi înșine. Nu știam cum să umplu tăcerile dintre noi.

— Deci? Îmi spui? m-a iscodit iar Mattias.

Am plonjat în lumea veche, cu un soi de resemnare în glas:

— Nu știu când exact. Cred că i-am iubit prezența de spirit de la bun început. Mă fascina. Dar treceam viața prin alte filtre atunci. Trebuie să înțelegi că l-am cunoscut în copilărie. După care, ne-am pierdut și regăsit de mai multe ori și, pentru scurt timp, în '94, i-am fost soție. Noi am fost definiția eșecului în mariaj. Ne-am despărțit imediat după Anul Nou. Cam asta a fost, în linii mari.

— Hm... de ce mi-ar fi ascuns ai mei lucrul ăsta? Îți spun sincer, îmi pare totul o minciună sfruntată, pe bune! Nu te sfii, intră în amănunte, m-a somat.

Mă îngrijora paloarea lui. Cu cât Mattias se arăta mai ultragiât, cu atât sufeream mai tare și știam că n-aveam cum să-l apăr de propria-i necesitate să afle cât mai multe. Mi s-a strâns inima. În parte, suna halucinant, iar melanjul lui de cuvinte, când în franceză, când în română, îmi crea confuzii. Nu era vorba că nu înțelegeam, dar trebuia să fac un efort suplimentar să navighez printre indignări. Și, mai ales, nu mințeam, n-aveam cum.

— Ești sigur că vrei să știi tot? Cu cât vei afla mai multe, cu atât vei fi mai debusolat, l-am avertizat.

Dintr-odată, m-a enervat soarele care străpungea materia, de o nesimțire crasă față de întunericul dinlăuntrul meu. Și, în lumina tăioasă, l-am văzut cum aproba din cap, cu determinare. Am tăcut.

*

— Știi ce gândești, m-am hazardat ceva mai încolo și mi s-a părut c-a tresărit. În virtutea lucrurilor, te simți trădat. E normal. Însă bănuiesc că ți-au ascuns dintr-o oarece nevoie să te protejeze.

— Știi tu mai bine!

— De fapt, nu știi, am oftat. Știi însă că orice aș spune, mă periclitez pe mine. Dar n-am ce-i face.

Mi se uscasc gura. Am desigilat o sticlă de Evian și, din neatenție, dopul a căzut și s-a rostogolit înfundat pe mocheta. M-am aplecat să-l caut și Mattias a profitat să-mi ia sticla din mână. A gâlgâit câteva guri. M-am ridicat la timp, s-o preiau, și mi-am propus să fac tot posibilul să-l scutesc de sentimentalisme inutile. Încă-mi mai răsună în urechi: *Singurul bărbat pe care l-am iubit a fost taică-tău*. O noapte stranie care ne tulburase pe amândoi, în egală măsură.

— Ai răbdare cu mine, l-am rugat în vreme ce el își trecea dosul palmei peste buzele umezite.

Mă simt deconectată, stau și observ de pe margine găștile formate

un interviu cu **Monica Tonea**,

realizat de **Maria Petricu** și **un cristian**

Maria Petricu: V-ați gândit vreodată să nu mai scrieți? Cum ar arăta această alternativă a vieții?

Monica Tonea: De când s-au ivit în lume *Pasagerii*, grație vouă, m-am regăsit în ipostaza stearpă, în care nu mai sunt capabilă să scriu. Firește, primul gând a fost unul de panică. E drept că am trecut printr-o perioadă agitată, că nimic din ceea ce era încadrat în parametri ficși, ca înainte, nu mai este acum palpabil, că am mai alternat cu astfel de perioade, în care scrisul devenise îngreunat, în care inspirația dispăruse cu desăvârșire, însă de fiecare dată când mi se întâmplă lucrul ăsta, am senzația de vid. De nonsens. M-am calmat între timp, fie ce-o fi, mi-am spus, după care, m-am apucat să notez câteva impresii de aici, de unde scriu chiar acum, din regiunea Provence-Aples-Côte-d'Azur, și am resimțit emoția scrisului din nou.

Prin urmare, cred că nu există această alternativă a vieții, în care

scrisul este inexistent, probabil vor alterna perioade de calm și perioade tumultuoase, scrise, răsucite pe tastele computerului (oricât de prozaic ar suna, arareori scriu de mână), altfel, cum spuneam, n-ar avea niciun sens.

M.P.: Ilona, Mattias, Sergiu (alături de ceilalți *pasageri* de lectură) sunt niște personaje foarte bine conturate. Nu de puține ori am observat surprinderea cititorilor când au aflat că nu este o poveste de viață transpusă în ficțiune. Cum priviți aceste suprapuneri realitate-ficțiune?

M.T.: Deși mă bucură să constat că personajele mele par foarte naturale, am fost puțin surprinsă de faptul că n-a fost limpede de la bun început că sunt ficționale. Desigur, în calitate de cititor, avem tendința să confundăm vocea narativă cu vocea autorului, iar în condițiile în care viața personală a scriitorului ne este străină, ne hazardăm să presupunem că lui

nu-i sunt străine evenimentele din carte. Prin urmare, îmi par firești aceste suprapuneri. Până la urmă, deși nu am trăit eu experiențele pasagerilor și nici vreun cunoscut de-ai mei, să fi avut povestea la a doua mână, am încercat să redau frânturi de realitate din observațiile mele cotidiene, făcute de la distanță, adunate de-a lungul vremii. Pesemne de aceea are loc confuzia asta.

M.P.: Cât timp ați scris la această carte?

M.T.: Am lucrat la carte aproximativ doi ani și jumătate. Nu am scris constant la ea. Au fost mo-

mente când m-am îndepărtat de documentul Word pentru a putea petrece timp, în tihnă și în minte, firește, cu personajele, pentru a le cunoaște în amănunt, pentru a interacționa cu ele, în mod bizar, de pe margine, pentru a le observa comportamentul. Apoi a durat până am ținut întreaga poveste. Nu mai spun de modificările survenite de-a lungul timpului și eliminarea multor capitole care n-au văzut lumina zilei. Asta a fost crunt, să tai. Am și acum un *folder* plin cu pasaje dragi mie, dar care dăunau întregului. De abia după aceea v-am prezentat vouă cartea.

PASAGERII

12 Sept 2018

1. Morazinuul de fructe (partea a doua)

Daosunt calori, in perfecta oppositioe cu dispositio
mea, me evitaua necesse umbrauit și detaliul asti
maș frumuse să ascult de atenția unității. Nimeni
O țopere epală de umbrele părți:

Mi-am trecut privirea pe toate coperturile
 terasat care completează tabloul acoperit de
 aleeuri amplimentate. Mult cântărești cântă în
 alee. Într-o parte ai înmărmurate copertate înalte
 dintr-o reflexie aurii. Cântărești, toate asemenea
 astea ai vizi dispersa în trecut și tot deveni
 lipsite de importanță. Dar asta numai după
 ai vor fi ocazional temporar nău oare
 în amănuntul de lumina are transparență
 toate lucrurile vinut sau înarmate.

Ma impotiviseaza g-ai lasa tot serial de
neajajamente priore, kuaa-ua m
materialize, destinata mea frusta. Mi-er
gros m, totatati, ordan de vatabolati n
mai vati o data. Adonci in lumea ei
inacertitate, mi-m-si ridica ochi aspre

[illegible]

M.P.: Cât de dificil a fost să găsiți structura potrivită romanului (secvențele bine delimitate și care totuși se leagă)? Care a fost procesul de scriere?

M.T.: A fost tare dificil. Nu sunt o fire disciplinată, mă aflu mereu la limita neorânduiei când e vorba de structură. Cu toate astea, țin foarte mult la disciplină. De aceea mă străduiesc excesiv să dau structură haosului.

Cele patru părți au fost scrise de la bun început separat, o vreme nici nu credeam că se vor lega între ele. Partea a patra, *Sergiu*, a fost prima, cronologic vorbind despre actul creator. Apoi am scris a treia parte, *Sergiu și Ilona*. Prima parte, *Mattias și Ilona*, care reprezintă momentul prezent al acțiunii, am scris-o mai târziu, după care am început să lucrez la a doua parte, *Ilona*. M-am jucat mult cu așezarea lor în manuscris. Trebuia să capete oarece sens pentru mine, să-mi clarific eu mai întâi procesul scrierii, ca să nu existe o lipsă de continuitate acută în produsul finit. Odată găsită structura, lucrurile s-au simplificat. Odată trecute hopurile, *Pasagerii* au început să se asemeze cu ceea ce vedem noi acum.

Aș vrea să-mi închipui că am o viață boemă, în care doar scriu și nu am alte griji, însă, din păcate, este chiar opusul.

M.P.: Este ușor să nu ne judecăm personajele, să fie și bune și rele, și prețuite și damnite? Cel puțin din exterior pare că ați făcut asta cu lejeritate...

M.T.: Nu, nu este deloc ușor fiindcă e în natura umană să eticheteze, să judece și să încadreze orice întâmplare în parametri cunoscuți. Prin urmare, nici eu nu eram departe de a trasa istoria pasagerilor într-un mod cu totul subiectiv, sub impresia unei analize personale a vieții și a alegerilor lor. Cu toate astea, am încercat să mă feresc de astfel de interpretări personale, care, în loc să lase un cititor să-și tragă propriile concluzii, mai degrabă ghidează lectura și, de ce nu chiar o îngreunează. Intenția mea a fost să însoțesc personajele pe parcursul lor fără a avea o opinie concretă despre ele. Să le las să se manifeste și să se destăinuie în măsura în care consideră ele necesar lucrul ăsta. Lejeritatea a venit probabil din cauză că și în viața de zi cu zi mă strădui să iau oamenii ca atare,

fără a îi include într-o categorie sau alta. Suntem ființe complexe, lucrurile nu stau în alb și negru mereu și, dacă ai un pic de răbdare, ai șansă să descoperi un om ca toți oamenii, cu bagajul lui emoțional, compus, ca al oricui altcuiva, din bune și rele.

M.P.: Care este procesul dumneavoastră de lucru/de scris? Cum vă documentați? Scrieți în agendă sau la calculator ori scurte notițe în telefon, preferați să acordați scrisului un anume interval din zi sau din noapte?

M.T.: Depinde foarte mult și la ce lucrez. În general, ceea ce scriu nu necesită o documentare asiduă, cu toate astea, orice amănunt care-mi suscită o îndoială mă împinge să cercetez în amănunt. Nu contează ce este. O amintire veche care poate fi verificată, un loc despre care amintesc și nu sunt sigură de amănunte care-l fac veridic, date cronologice, ambianță epocală. Da, iată, că de fapt, o fac fără să bag de seamă procesul în sine. Cum? Iar, contează ce situație mă aduce în pragul unei nelămuriri. Caut prin fotografii de familie vechi (sunt o sursă nestăvilită de informație, nu numai legat de trecutul meu, care arareori este marcat în vreo scriere, dar mă

aduce în timpuri și spații pe care aș vrea să le redau), caut pe net uneori, de multe ori citesc reviste istorice, științifice la care sunt abonată, chiar și cărțile care-mi cad în mână contribuie și ele într-o oarecare măsură la aflarea multor lucruri care mie mi-au scăpat. În general, verific orice informație pe care aleg să o distribui, nu o fac în doi peri. Știu că în literatură e permis să te aventurezi și să deviezi de la realitate, în special când romanțăm viața unor personalități sau unele date istorice, însă, nu știu de ce, eu mă dau în vânt după acuratețe.

Da, scriu în agendă, pe Notele din telefon (cred că am adunat sute de note), pe hârtii care-mi ies în cale, nu mai prididesc apoi să le recuperez pe laptop. Din fericire, tot ce e în format electronic e în *cloud* și le pot accesa de oriunde, oricând.

Aș vrea să-mi închipui că am o viață boemă, în care doar scriu și nu am alte griji, însă, din păcate, este chiar opusul. Ca să scriu, trebuie să urmez un întreg proces ca să-mi eliberez programul. Cea mai mare parte din zi sunt ocupată cu alte priorități și multe din ele sunt absorbite de responsabilități casnice, de familie. Așadar, odată găsit echilibrul între viața personală și cea profesională, reușesc

să mă concentrez pe scris. Cel mai adesea scriu în prima parte a zilei, când ceilalți sunt și ei prinși în activitățile lor.

M.P.: Ați realizat și un interviu epistolar. Foarte interesantă ideea de a acompania cititorul în călătoria lecturii (și din cealaltă perspectivă, de a fi acompaniat în călătoria lecturii de către scriitor). V-a schimbat modul în care credeți că o să fie percepuți *Pasagerii*? Cum a fost această experiență, ce emoții v-a trezit?

M.T.: Da, a fost într-un totuț ideaa Mirelei (Niță Sandu), o persoană dragă, literată, la a cărei părere țin enorm. De altfel, pe teritoriu belgian, în lumea culturală locală, Mirela, prin intermediul organizației EuropaNova, a fost cea care mi-a acordat încredere totală și m-a sprijinit în toate proiectele mele.

Sincer, da, modul în care credeam că vor fi percepuți *Pasagerii* s-a schimbat radical. A fost o surpriză să descopăr că viziunea mea asupra lor diferă de cea a cititorilor. Pesemne lucrul ăsta se trage și din cauză că, așa cum spuneam mai sus, nu am intervenit cu opinii legate de evoluția personajelor, permițându-le să existe fără a le judeca alegerile. Era de la sine

așteptat ca cititorul să treacă prin filtrul lui experimentele din carte, ceea ce facem oricum, nu? Cum altfel să înțelegem mersul lumii dacă nu prin prisma a ceea ce trăim noi, de fapt?

Legat de emoțiile stârnite, pot spune cu toată sinceritatea că m-am activat și am început să-i apăr pe *Pasageri*. Cu predilecție pe unii dintre ei care mi-au părut mie neajutorați, dintr-un motiv sau altul, și să le justific opțiunile alese. Ca o mamă uliu care-și apără puii. Până la urmă, ar trebui să accept: ei nu-mi mai aparțin și, dacă va fi nevoie, vor trebui să se apere singuri de oprobiul lumii, eu nu mai am cum să-i protejez.

M.P.: Fiind departe fizic de lumea literară din România, cât considerați această situație un handicap și cât vă oferă prilejul unei detașări sau o opțiune de a intra în cercurile literare străine?

M.T.: Faptul că sunt ruptă de lumea literară românească este un handicap mare pentru mine. Mă simt deconectată, stau și observ de pe margine găștile formate, bine sigilate, n-ai acces și pace, pretențiile exclusiviste și lipsa de interes față de noutăți este adeseori dăunătoare. Îți trebuie o voce puternică să răzbești, dar și susținere editorială uriașă. M-am gândit adeseori să îmi revizuiesc opțiunile pe plan local. Însă, nu știu prea bine să explic, nefiind nicio vanitate la mijloc, deși trăiesc aici de douăzeci de ani, când mă gândesc la literatură, la citit, la scris, o fac tot în română. E tot ce mă întregește, dacă m-aș orienta spre cercurile literare locale, înseamnă că e ceva profund greșit cu lumea asta și refuz să accept acest lucru.

u.c.: Forța cititorilor nu mai e de neglijat (cumpărare și chiar recomandări de lectură, informare, reclamă etc.). Cum vă informați despre cărți? Apar atât de multe (totuși), citiți în mai multe limbi,

timpul e cum e... Aveți un timp rezervat zilnic lecturii? Și cam care e bugetul alocat lunar achiziției de carte (afară e mai greu cu piratul, ca să-o spunem pe românește)?

M.T.: Într-adevăr, nu e de neglijat. Am o grămadă de surse, pornind de la alți scriitori pe care-i urmăresc cu interes, care recomandă cărți, cronicari, sunt atentă la aparițiile autohtone, dar și mondiale, acord un oarece interes premiilor literare mondiale, uneori locale (dar ele sunt mai puțin fiabile) și chiar accept și sugestiile librarilor atunci când sunt nehotărâtă.

Da, citesc în trei limbi și încep mai multe cărți deodată. Nu pot funcționa altfel, așa sunt eu. Din fericire, nu mi se amestecă lecturile în cap și nici nu dăunează experienței mele de cititor. Nu am un timp anume rezervat pentru lectură, însă profit de orice oportunitate. Am cărți pe aplicația Books din telefon, pe kindle, cărți tipărite, păstrate pe bancheta din spate a mașinii, citesc cât aștept unul dintre copii în parcare, când îi culeg de pe drum, în sala de așteptare la dentist, citesc dimineața, când nu scriu, în vreme ce-mi beau cafeaua, când fac o pauză după-masa, pe plajă, ca acum, și de cele mai multe ori, seara, la culcare.

Wow, buget. Nu am buget, nu la cărți. În ultimul timp comand aproape săptămânal de la *Cărturești* (ajung în două zile la Bruxelles), dacă merg la *Waterstones*, librăria mea preferată din mai multe colțuri ale lumii, inclusiv din Belgia, plec cu cel puțin patru-cinci cărți fiindcă ajung rar pe acolo, la fel de la *Le Rat Conteur*, din Woluwe, de unde cumpăr cărți în franceză. Din librăriile on-line cumpăr epub-uri, dar ele au un preț redus oricum.

Eu cred că piratatul dăunează atât experienței personale a cititorului, aceea de a te bucura de achiziție, cât și muncii depuse de scriitorul care a muncit la cartea aia luată în moduri nu tocmai corecte.

u.c.: Ce s-a schimbat după apariția cărții? Timpul alocat propriei cărți (relația cu cititorii, mesaje etc.) a afectat cumva programul de cititor?

M.T.: Cred că s-au schimbat mai multe. În primul rând, o vreme a planat o senzație de vid. E un pic debusolant când te eliberezi de un proiect titanic. Însă, cum lăsasem lectura pe locul doi, am avut mult de recuperat în privința asta. În al doilea rând, am simțit că nu pot lăsa cartea așa, nesupravegheată și am fost oarecum obligată să-i dedic un pic din energia mea chiar și după publicare. E o situație ingrată, aceea a scriitorului care e constrâns să-și facă singur un pic de publicitate, ca să nu cadă în derizoriu. Pe de altă parte, relația cu cititorii e minunată, e neașteptat de plăcut feedbackul lor și, mai ales, interacțiunea cu ei, chiar dacă se întâmplă doar în online deocamdată.

Într-o oarecare măsură, da, afectează un pic programul meu de cititor, dar nu foarte tare, fiindcă prefer să rup din timpul dedicat altor treburi, și, oricum, discuțiile cu cititorii *Pasagerilor* se află în lista mea de priorități.

Pariuri literare la căști

Click aici și ascultă fragmente de carte în lectura autorilor

Booktrailer

[Click aici!](#)

un chestionar

I. Fișa individuală

Nume: Tonea

Prenume: Monica

Data și locul nașterii:

28/06/1977, Constanța

Blog/ site personal:

<https://adevarul.ro/blogs/monica.tonea>

Cărți publicate:

Piatră de hotar, 2019, Creator
diaspora '20 proza, 2020, Itaca
Publishing House
Pasagerii, 2021, Casa de pariuri
literare

Colaborări:

Liternautica

Adevărul

Itaca

Timpul Bruxelles

revista *Timpul*

Literomania

Revista de povestiri

Cenacuri frecventate:

Liternautica

Debut în revistă:

2015

Debut în cenaclu:

2018

Debut on-line:

2015

Debut în volum:

2019

II. O...

**idee pentru o „viață” literară
„mai bună”:**

Scriș zilnic, citit zilnic și variat,
documentare zilnică din domenii
cât mai vaste, ascultare atentă și un
sistem analitic bine conceput.

**problemă cu care te-ai
confruntat/pe care ai observat-o
de când ai „intrat” în literatură:**

Lipsa de vizibilitate atâta vreme
cât nu figurezi pe lista celor care
dețin frâiele literaturii autohtone
și îndoiala de izbândă.

III. Întrebări cu răspuns opțional:

**Ce ți se pare „în regulă” în
literatura română actuală?**

E ca o gură de aer proaspătă.
Vocile sunt puternice, distincte,
constat că avem cu ce ne lăuda. Cu

toate astea, nu e suficient promovată. Tot traducerile au mai mult succes în librării în ciuda faptului că sunt o grămadă de autori locali care scriu cel puțin la fel de bine ca scriitorii contemporani străini.

**Ce ți se pare „în neregulă”?
(ce te intrigă/nemulțumește/
„atacă”)**

Lipsa de interes pentru voci-le mai puțin cunoscute. Ridicatul din umeri, desconsiderarea rapidă. Ecoul care dispare nesperat de repede după un debut, lipsa unui sistem de promovare consistent, neobosit. Popularitatea unora în detrimentul altora. Inechitatea.

**Ai vrea să trăiești din scris?
(dacă da, cum vezi posibil acest
lucru sau cum reușești acest
lucru?)**

Nu m-am gândit la asta niciodată fiindcă am pornit la drum fără nicio speranță materială. De altă natură sunt speranțele mele legate de scris. Ar fi posibil în varianta în care un autor român (eu inclusiv, dar e doar o ipoteză) ar fi tradus în alte limbi de circulație internațională. Însă chiar și lucrul ăsta s-ar situa la limita subzistenței.

**Cum „cuantifici” performanța
în literatură? (premii, nr. de
cititori, statut literar...)**

Bănuiesc că este un conglomerat din toate, există o relație de codependență între ele. Revin la ce spuneam mai sus. Dacă ești invizibil, niciuna din variantele enumerate nu se materializează. Fără statut nu ai cum să-ți cuantifici performanța literară. Odată dobândit, ai putea fi capabil să ai o perspectivă a reușitei. Firește, premiile contează în măsura în care cartea capătă vizibilitate. Dar literatura este subiectivă. Nu înseamnă neapărat că un premiu aduce cartea în fața cât mai multor cititori. Cu siguranță o aduce mai aproape de cei care sunt la curent cu evenimentele literare importante. Și asta contează mai mult. Ai o șansă în plus să-ți fie citită cartea de persoane care se învârt în cercurile literare. Și depinde și despre ce premii vorbim. Sunt doar câteva care merită amintite.

Ai un model de performanță?

N-am fost niciodată bună la grafice, am o oarecare ușurință în a le interpreta, însă sunt incapabilă să le elaborez. Presupun că e necesară o minte matematică să poată trasa modele de performanță. Eu înaintez din instinct și am anumite

așteptări. Dacă într-un final realitatea reușește să le reflecte, aș zice că am dus la bună îndeplinire ceea ce mi-am propus. Cu toate acestea, performanța literară nu ține numai de scriitori. Sunt alte unelte care o întrețin.

Ce ar trebui să includă un management literar performant?

În primul rând, ar trebui să creadă editorul în tine. Să mizeze pe literatura ta. Dacă el șovăie, întreaga lume va șovăi. De aici, lucrurile ar trebui să decurgă firesc: promovarea persistentă, distribuirea eficientă (care, din păcate și în anumite situații, depinde de librării și relația lor cu editurile), discuții pe marginea cărții, interviuri, prezentări, readucerea în față a cărții atunci când intervine o perioadă de liniște.

IV. Ce-mi/ce-ți doresc eu ție?

Ce-mi doresc/propun eu ca scriitor?

Îmi doresc să nu persist în aceleași greșeli și să mă autodepășesc. Adevărata competiție o duc doar cu mine, de la restul colegilor de breaslă nu am decât de învățat. Să am un drum pavat către cititor.

Monica Tonea

Pasagerii

Ne apropiam de Lucerna când am început să realizez că, sub auspiciul celor deja relatate, ne aflam amândoi în cădere liberă. Sfârșitul se anunța cu o liniște de plumb, așa cum vin mereu nenorocirile, mocnit.

De altfel, tot parcursul ăsta al nostru se constituia într-un verdict. Într-un fel, îl învinuiam un pic.

Mattias reprezentase, în timpul scurt petrecut împreună, perioada mea de grație, care s-a tradus, mai apoi, într-o gamă largă de incertitudini.

*Literatura română
scrie pe mine!*

Ce-ți doresc eu ție, cititorule? Ce nu ți-aș dori (vreodată)?

Îi doresc să-și pună centura pentru un voiaj amețitor. Eu așa mă imbarc în aventura asta a cititului. Cu speranța că fiecare carte mă trimite în spațiul larg al gândirii, emoției, imaginației și culturii. Sigur, există și nenorocul să nu fie necesar demersul propus de mine. Să fie așa plat drumul, încât la final să constăți că n-a fost decât o pierdere de timp. Asta nu-i doresc: să nu simtă zădărnicia lecturii.

V. Ce-aș cere/preține:

Unui editor căruia îi predau manuscrisul

Un dialog pe marginea textului, o analiză minuțioasă a conținutului, sugerarea plusurilor și minusurilor, o muncă de echipă (de altfel arareori se pune accent pe lucrul ăsta, din punctul meu de vedere, editorul și scriitorul ar trebui să formeze o echipă indisolubilă). Să-și plaseze toată încrederea în manuscris și, dacă ezită, să mă avertizeze. Să vină cu resurse suplimentare pentru a-mi face vizibilă cartea după ce o publică, să aibă conexiuni bune cu cei mai importanți cronicari și să existe o transparență vizavi de evoluție.

Unui jurnalist care mă intervievează

Să îndrăznească să iasă din tiparele clasice ale interviului. Să fie curios și să investigheze, însă fără a deveni invaziv. Să facă din conversație o artă. Să facă distincția dintre narator și scriitor și, mai ales, să lase deoparte viața mea personală, care nu are nicio legătură cu cea literară.

Unui juriu la un concurs național de debut

Să fie *open minded* și să nu țină cont de numele înscris pe carte, ci de conținutul ei.

Unui agent literar

Noțiunea de agent literar este mai puțin evidentă în România. Mi-ar plăcea să existe, în primul rând. Dacă ar exista, aș dori să fie expert în ceea ce face și să mă reprezinte în cel mai bun mod cu putință în fața editurilor.

Unui organizator de festival literar

Să mă întâmpine cu disponibilitate și un plan bine pus la punct. Să îmi acorde timp egal cu al celorlalți colegi.

Pariuri literare la căști
Click aici și ascultă fragmente de carte
în lectura autorilor

VI. Cum ar arăta:

Standul meu la un târg de carte

Dacă țin eu standul, ar arăta ca secțiunea de bestseller de la Waterstone, numai că în variantă autohtonă, cu autorii români pe care i-am citit deja și pe care aș vrea să-i citesc. Dacă e vorba de standul unde am și eu expuse exemplare, mi-aș dori să fiu alăturată unor titluri care mă onorează.

Coperta cărții mele de debut – dacă ar fi după mine

Coperta romanului meu de debut arată exact așa cum mi-am închipuit, ba chiar și mai bine. În privința asta sunt extrem de mulțumită.

VII.

Cel mai...

Bun text al meu este...

Oh, greu. Nu-mi recitesc textele și mi-e imposibil să revin la ele, chiar și mintal. După ce-l scriu aș vrea să-l uit. Așa se întâmplă cu fiecare text. O proză de care am fost mulțumită de la bun început este *Obsesii*, apărută în numărul 11 al revistei *Liternautica* și parțial în *Literomania*. Scrisă dintr-o suflare, fără să necesite multe îmbunătățiri pe parcurs.

Important aspect pentru mine ca autor este...

Cartea să fie bine primită în rândul celor care contează (scriitori la a căror părere țin în mod deosebit sau cronicari de seamă).

Cea mai...

Mare gafă făcută de când „activez” în literatură a fost...

M-am ferit de gafe, dar uite, am un regret care poate fi considerat o gafă din perspectiva celor implicați: am uitat să menționez în biografia trecută în volumul *Pasagerii* că am fost publicată cu patru povestiri într-o colecție de proză: *diaspora '20 proza*, apărut la editura Itaca Publishing House.

Mare emoție am avut-o...

În vreme ce așteptam răspunsul de la editură, completată de emoția finală, când am primit vestea de la un cristian că e bun manuscrisul.

Volume în ediții sonore

mai multe pe cdpl.ro

Cele mai...

Mari speranțe mi le-am făcut cu...

O proză scurtă trimisă la un concurs important și care a fost refuzată fiindcă se apropia prea mult de tema dată.

Grele momente au fost atunci când...

Mi s-a spus că trebuie să mă desprind o vreme de manuscris ca să-l văd cu alți ochi după ce-l reiau iar. E năucitor să descoperi că încă nu ai atins forma lui finală, deși tu crezi că ai făcut-o deja. Dar merită suferința.

Cei mai...

Mulți bani i-am câștigat pe volumul...

Haha, ce să zic, e complicat. Cu primul volum mă lovesc neconținut de același lucru: necesitatea unui cont bancar în România. Deși băncile din țară au aderat la SEPA (single euro payments area), mi se refuză plata în contul belgian de către editură, iar chestiunile juridice legate de drepturile de autor nu permit livrarea banilor în contul altui deținător, nu mai zic de statutul meu de cetățean european care nu mă ajută să deschid un cont local. Prin urmare, habar n-am. Poate

sunt gata să stau pe un maldăr de bani și eu nu știu. :)

Fericiți oamenii pe care i-am făcut cu o carte de-a mea...

Apropiatii și familia. Alții nu știu dacă au suferit vreun impact. Oricât de mult te îndrăgesc oamenii, n-au cum să fie de-a dreptul fericiți pentru tine.

VIII. Dacă...

Ar fi să schimb ceva din traiectoria mea literară, aş schimba...

Debutul în volum de povestiri. A fost precipitat, lipsindu-i o editare riguroasă.

N-aş mai scrie...
Ar fi zadarnic totul.

N-aş mai putea scrie, ar fi...
Ar fi ca și cum ceva din mine a murit.

-mi pare rău de ceva, e că...
M-am dubitat prea multă vreme.

IX. Publicul

Să ne gândim puțin la ideea de public. Care e publicul de care ai nevoie? Există o cifră minimă dincolo de care publicul te motivează sau rămâne doar o noțiune abstractă?

Nu aștept validarea unui public larg. Nici nu știu. Nu m-am gândit vreodată la aspectul ăsta. Nu scriu prea comercial și este posibil să nu mi se numere succesul în numărul de cititori. Da, e o noțiune abstractă, nu am cifre și nu le urmăresc.

Ce mesaj ai pentru publicul tău actual? Dar pentru cel viitor, care va citi acest mesaj peste câțiva ani?

Enjoy the ride! Cum ziceam, cititul e o aventură, luați-o ca atare. Sper ca povestea *Pasagerilor* să fie demnă de luat în seamă și să vă rămână în amintire cartea mea.

Ce așteptări ai de la public?

Să fie activ. Să aibă răbdare. Să citească cu atenție. Să ofere un feedback cât de mic.

Cauți publicul sau îl lași pe el să te caute?

Tendința este să-l las să mă caute el, însă constat că publicul nu are nicio datorie față de scriitor și dacă nu faci puțină vâlvă despre cartea ta, riști să rămâi într-un colț obscur. Nu-mi place să mă ocup eu de acest aspect comercial, însă o fac din când în când, cât să amintesc publicului că există o carte, cartea mea, care s-ar bucura de atenția cititorilor.

X

Să presupunem că ești proprietarul unei librării. Ce faci în prima lună?

Ah, ce fain ar fi. În primul rând, aş apela la un decorator să mi-o amenajeze. Apoi aş reorganiza tendințele literare actuale. Aş scoate la vedere autorii români

contemporani (aş miza pe ei și mai puțin pe traduceri), aş scrie pe *post-it*-uri câteva vorbe incitante despre fiecare carte și aş face un *rating*, să știe cititorul ce-l așteaptă dincolo de coperti. Cum am un spirit comercial neantrenat, mă tem că aş da faliment dacă nu conving oamenii să cumpere autori români, de care încă se feresc din motive absolut de neînțeles pentru mine. Prin urmare aş organiza evenimente literare dese, aş invita scriitori și oameni de cultură pentru autografe sau conversații literare și aş mediatiza mult.

Să ne imaginăm că lansezi un concurs literar. Cum s-ar numi?

Spune-mi o poveste.

Să ne gândim că lucrezi la o strategie națională de promovare a scriitorilor români. Cu ce te gândești să începi campania?

Aş căuta sponsori dispuși să investească în evenimente literare pe care le-aş organiza, aş invita scriitori consacrați ca să formeze un public solid și aş căuta sistematic autori faini care trec neobservați nu fiindcă n-ar scrie bine, ci fiindcă ori nu sunt populari, ori n-au devenit încă un nume în literatura română, și aş mediatiza cât se poate, cât să-i atrag pe cititori în universul nostru literar.

XI. Pandemia

Suntem încă în pandemie, așa că trebuie să păstrăm apropierea/distanța față de ceea ce ni se întâmplă. Ați avut chef de scris sau v-a pierit tot cheful în izolarea forțată?

În primă fază, începând cu martie 2020, când întreaga planetă privea știrile cu ochii lărgiți de uimire, când șocul era în toi, m-am simțit paralizată și am întrerupt orice colaborare, iar lucrul la roman l-am suspendat. Știu că a trecut multă vreme în care să fac față la noua stare universală, a venit primul *confinement*, pe toată perioada primăverii, și autoconservarea mea naturală m-a îndemnat să nu mă încrâncenez să merg contra curentului și să las lucrurile să se așeze. Am avut timp să-mi repar traumele, să mă detașez, să mă obișnuiesc cu condițiile impuse de autorități și cu existența virusului agresiv. Mi-am dat singură *time-out* la tot. Apoi a venit vara, sezonul meu preferat, care, nu știu cum, vindecă orice la mine. Am reluat scrisul și am definitivat romanul *Pasagerii*. Am lucrat neobosit până în decembrie 2020 la el, deși toamna nu a fost tocmai prietenoasă cu noi și ne-a impus un alt *lockdown* de lungă durată, care ne-a bulversat.

În timpul pandemiei, în România, putem spune că s-a produs un fenomen incredibil: librării care nu prea puneau preț pe literatura română contemporană au început să o promoveze. Credeți că v-a ține acest trend sau se vor relua vechile obiceiuri după ce se mai liniștesc apele?

Sper din suflet că s-a schimbat paradigma. Chiar e de neînțeles de ce se întâmplă fenomenul ăsta contrar. Sau, cum prea bine spui, se întâmplă înainte de criza sanitară. Bănuiesc că, odată împământenit obiceiul, așa cum se întâmplă de cele mai multe ori, și cititorii se vor convinge că au motive solide să se orienteze spre literatura română contemporană. Fiindcă, având gusuturile cultivate de către librării, până recent, nu e simplu să-i convingi că scriitorii români merită atenția lor deosebită.

Facebook-ul a devenit gazetă literară (mă tem că nu vor mai fi cercetători pentru asta, poate un postdoc academic să salveze situația). Ceva constatări după clinciurile literare pandemice? Credeți c-a crescut puterea de citire a cărților sau cea de cumpărare a lor?

Într-adevăr, fenomenul este puternic. Nu aș fi existat pe facebook dacă nu aș fi vrut să-mi

promovez scrisul. Prin urmare, și eu sunt o victimă a lui. Constatările sunt întrucâtva amare. E mai greu de urmărit de aici, de la distanță, cu toate astea, asist destul de des la astfel de clinciuri, precum le numești într-un mod atât de plastic, încât nu mai văd alt cuvânt care să caracterizeze ceea ce se întâmplă la ora actuală legat de evenimentele literare autohtone. Pe scurt, concluzia este că nu ai prea multe șanse să-ți fie citită cartea de debut în cercurile literare, dacă nu faci parte dintr-un grup sau altul menit să te facă vizibil și să te urce pe scara ierarhică. Chiar și atunci când calitatea conținutului este grăitoare, există riscul să rămâi un anonim.

Am sentimentul că da, ambele au crescut simțitor. Sper să nu mă înșel.

Au fost multe târguri on-line, mă mir că nu se fac și noaptea. V-au tentat?

Mă faci să râd. Remarcasem și eu lucrul ăsta. Nu pot spune că m-au tentat, devin obositor de urmărit, vorbesc acum din perspectiva cititorului. Nu mi-am selectat ultimele cărți de lectură în urma târgurilor de carte. Am alte criterii de selecție.

În calitate de scriitor, nu știu ce să zic. Bănuiesc că nu ține

de mine să particip, nu? Dar nu mi-au trezit un anume interes, nu.

Odată cu relaxarea și vara asta se vor redeschide în curând și micile stadioane de țurcă literară. Sunteți pregătită pentru noi evenimente cu public?

Având în vedere că ar fi o șansă certă să întâlnesc echipa Casei de pariuri literare în carne și oase, de ce nu? Pe lângă plusul adus de interacțiunea directă cu scriitorii și cititorii dispuși să vină la astfel de evenimente. Ar fi ca o oază de prospețime în toată neliniștea care încă planează deasupra noastră.

S-au deschis și noi orizonturi virtuale. Muzee, cursuri, gratuități cât să adormi cu capul în fața monitorului. Cum ați jonglat cu toate aceste opțiuni?

Nu am energie să petrec vreme în on-line mai mult decât e cazul. Prin urmare, nu am ținut pasul cu noul stil de viață. Nu am reușit să urmăresc nici piese de teatru, nici vizite virtuale prin muzee, nici orice altceva care și-a găsit calea virtuală. Am jonglat în schimb cu deciziile guvernamentale, alternând între așteptare să se reducă gradul de *confinement* și perioade active. Am încercat să ies din casă cât mai mult. În momentele de relaxare, să vizitez

expoziții de artă inedite, care circulă prin Europa, să (re)vizitez orașe frumoase din Belgia, să fac plimbări lungi pe plajele nordice, să fac drumeții prin Ardeni, să merg la concerte... Iar în cele de izolare, am citit, am reluat încetișor și scrisul, mai ales în a doua jumătate a stării de incertitudine globală, m-am reorientat înspre cu totul alte preocupări, de exemplu, m-am apucat de grădinărit, ceea ce n-aș fi făcut în alte vremuri, ceea ce consumă o grămadă de timp, indiferent de anotimp.

Rețete speciale-n pandemie? V-ați apucat de gătit?

Vai, să nu mai aud. Detest să gătesc, deși am numai gurmanzi prin casă. Culmea e că eu gătesc excelent, spun ei, nu eu, și cum i-am obișnuit așa, nu mai prididesc prin bucătărie. Dar fac asta de douăzeci de ani, de când a apărut primul copil în familia noastră. Deși găteam oricum pentru cină și înainte de pandemie, când ne adunam toți laolaltă, s-a intensificat acum. Au fost toți acasă vreme de un an și jumătate, urmând cursuri on-line la facultate și la liceu și teleworking pentru muncă. Din fericire, s-a putut comanda la restaurantele cărora li s-a permis să funcționeze numai în acest sistem, și am luat

de multe ori à *emporter*, pentru acasă.

Cât despre rețete pandemice, în primul *confinement* am făcut și eu pâine ca tot omul, de abia se găsea drojdie, rafturile erau goale și la un moment dat am picat în capcana asta, odată găsită sursa pentru ingrediente. Lucrul ăsta a fost în defavoarea mea. Ieșea prea bună și eram suprasolicitată. Ah, și noroc că mergeam zilnic câte 7-11 kilometri pe jos... oricum a fost vizibil lucrul ăsta pe măsurile de la haine.

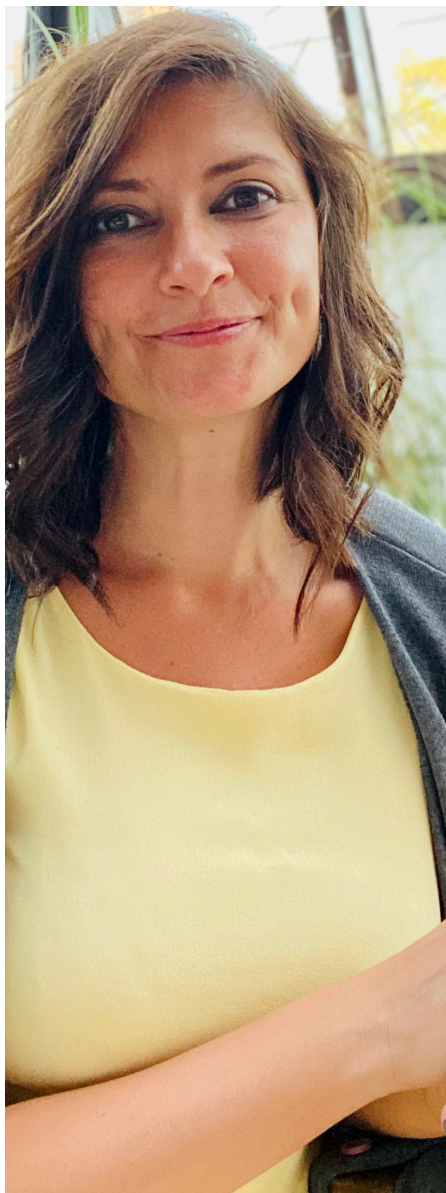
Ce v-a frapat cel mai tare-n pandemie?

Viteza cu care se schimbau regulile. Încă se mai schimbă în mod năucitor. Lipsa de consens printre autorități. Unele absurdități care nu se explică, oricât ar justifica guvernul anumite măsuri. Toate astea după ce m-am eliberat de starea aceea de alertă maximă indusă de știri și criza acută din spitale. Era dramatic și mă deprima extenuarea medicilor. Dacă ei erau depășiți, părea ca o capitulare îngrijorătoare.

Cum a fost pentru generația tânără, pentru fica dumneavoastră care a terminat liceul în această vară? Se simte nevoia unei recuperări ori lucrurile au

fost acceptate (deja după un an de pandemie) ca făcând parte din viață?

Ca mamă, sunt subiectivă și am impresia că generațiile tinere au suferit enorm. Cursurile online, atât la facultate, cât și la liceu, fiind doar un substitut nefericit. Fiul meu a prins primul *lockdown* în anul întâi de facultate, de abia se încheiase prima sesiune. Nici nu apucase să se obișnuiască bine cu statutul de student. Toate universitățile din Belgia au trecut în on-line și au funcționat așa timp de un an și jumătate. Fiica mea, da, a terminat liceul anul ăsta, dar cu un gust amar. Nimic din efervescența anilor dinainte. Lipsa de socializare este vătămătoare, în special pentru cei aflați la început de drum. Noi,ăștia mai bătrâni, tindem spre un stil de viață mai liniștit, dar ei au nevoie de experiențe ca să se clădească ca viitori adulți. Și da, e nevoie de o recuperare, însă nu sunt sigură cum se va întâmpla ea. Avem perioada asta de relaxare, de peste vară, dar va dura oare? Mă tem că obiceiurile astea vor face parte din viața de zi cu zi multă vreme.

va urma

constantin abăluță

coboară ziua
lungă cât o viață

personal

prin
bucătărie

Literatura română scrie pe mine!

ȚIGNAL

zgomot de fond **editorial** dinspre Casa de pariuri literare

Paul Burcia
Multimedia

Maria Petricu
Redactor

Bogdan-Alexandru Tudor
Producție

un cristian
Editor